

Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінің «6D020200- Халықаралық қатынастар» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін орындалған Сембаева Жансая Сембайқызының «Орталық Азияны біріктіру перспективасында Қазақстан - Өзбекстан ынтымақтастығы» атты диссертациясына

ШКІР

Сембаева Жансая Сембайқызының «Орталық Азияны біріктіру перспективасында Қазақстан - Өзбекстан ынтымақтастығы» атты диссертациялық жұмысы үлкен ғылыми қызығушылық тудырады. Кезіндегі алып үкімет ыдырағаннан кейін Орталық Азия және оның жаңа тәуелсіз мемлекеттерінің халықаралық өзара іс-қимылы тақырыбы тек ұлттық және ресейлік зерттеушілердің ғана емес, сонымен қатар шетелдік, азиялық, батыс еуропалық және американдық сарапшылардың зерттеу тақырыбына айналды.

Орталық Азияның маңызы, бір жағынан, оның үш ұлы держава - Ресей, Қытай және Үндістан арасындағы геостратегиялық тұрғыдан болса, екінші жағынан, оның біршама үлкен энергетикалық әлеуетіне байланысты. Үшінші жағынан, Орталық Азияның посткеңестік елдері Ауғанстанға тікелей жақын орналаса отырып, өңірлік және халықаралық қауіпсіздік тұрғысынан қызығушылық танытады.

Ұсынылған жұмыс жақсы талдау жасауға мүмкіндік беретін әдейі және нақты әдіснамаға негізделген. Қазақстан мен Өзбекстан мысалында Орталық Азияның консолидациясы мәселесі халықаралық қатынастарда қолданылатын теориялар мен тәсілдер тұрғысынан ғана емес, жан-жақты шешілуде. Қазіргі кезеңде Орталық Азияны топтастыру мәселесі пәнаралық контексте зерттелуде. Осы диссертациялық жұмыста қолданылатын саясаттану теориялары мен тұжырымдамалары зерттеу жұмысының ерекшелігін көрсетеді.

Зерттеу әдіснамасы тұрғысынан тағы бір ерекшелік, ол- өңірлік интеграцияның өзара мүдделеріне негізделгеннен кейінгі тиімді кезеңнің бірінші сатысы ретінде Орталық Азияның консолидациясы тәсілін пайдалану болып табылады.

Бұл тұрғыда зерттеулер жүргізілген жоқ, бұл осы диссертациялық зерттеудің жаңалығын білдіреді.

Диссертациялық жұмысты дайындауда қолданылған негізгі дереккөздер және олардың әдіснамалық тәсілдері негізгі кейс-стади әдісі тұрғысынан ұсынылған және бұл екі жақты талдауға, сонымен қатар зерттеу мәселелеріне жаңа көзқараспен қарауға мүмкіндік береді.

Осы зерттеу жұмысы – Қазақстан мен Өзбекстанның Covid-19 пандемиясы кезеңіндегі өзара іс-қимыл тәжірибесін қамтитын санаулы жұмыстардың бірі.

Бұл зерттеу жұмысында эмпирикалық әдістермен қатар сауалнама сияқты қолданбалы зерттеу әдістерін қолдану докторанттың диссертациялық зерттеу еңбегін едәуір байытты. Ол Қазақстан мен Өзбекстанда жүргізілген және әр тараптан 100 респонденттен тұратын байланыс арқылы және сырттай алынған сауалнама болып табылады. Респонденттердің арасында әртүрлі жас топтары мен түрлі әлеуметтік топтар мен кәсіптердің өкілдері болғанын атап өткен жөн. Олардың жауаптарын талдау Қазақстан мен Өзбекстан арасындағы ынтымақтастық мысалында Орталық Азия мемлекеттерінің консолидациясының жолдарының күтілетіндігі мен болжамдылығын анықтауға мүмкіндік берді.

Саясаттану тәсілдерін қолдану докторантқа Орталық Азияны біріктірудің теориялық моделін құруға мүмкіндік берді. Теориялық модель тік осьте орналасқан басқару моделі мен шешім қабылдау моделі форматында құрылған. Консолидацияның үдерістері мен орындаушылар көлденең осьте және ол үдерістерден басқа Орталық Азия мемлекеттерінің зияткерлік әлеуетін қамтиды.

Бұл модель мәтіндік және графикалық нұсқаларда ұсынылған. Теориялық модельге тиімді өзара іс-қимылға бағытталған және саяси, әлеуметтік-экономикалық, қаржы-инвестициялық, гуманитарлық-білім беру салаларын қамтитын 10 элемент кіреді. Теориялық модельдің негізгі элементтерінің бірі- мықты өңірлік институттар құру және бірыңғай саяси шешімдер қабылдау, сондай-ақ бақылау тетіктерін құру арқылы Орталық Азия мемлекеттерінің экономикалық дамуының бірдей деңгейіне қол жеткізілуі болып табылады.

Бұл жұмыс Қазақстан мен Өзбекстанның халықаралық ынтымақтастығы мысалында Орталық Азия мемлекеттерінің толық өңірлік интеграциясы саласындағы қазіргі заманғы зерттеулер негізінде үлкен қызығушылық тудырады. Ол қазақстандық, өзбекстандық және жалпы Орталық Азия зерттеушілері үшін құнды құрал болып табылады.

Олар осылайша зерттеу әдіснамасы тұрғысынан Орталық Азияны зерттеудің жаңа тәсілін ала алады. Бұл жағдай осы еңбек жұмысын Орталық Азияны зерттеудің жаңа тәсілдері тұрғысынан және жаңа зерттеу тақырыптары тұрғысынан перспективті етеді. Мысалы, Қазақстан – Тәжікстан, Тәжікстан – Қырғызстан және т. б. халықаралық өзара іс-қимылын зерттеу тақырыптары сияқты .

Сембаева Жансая Сембайқызының Орталық Азияны біріктіру перспективасында Қазақстан - Өзбекстан ынтымақтастығы» атты диссертациясы жоғарыда аталып өткен сипаттаманы негізге ала отырып

«Ғылыми дәрежелерді беру ережелеріне» сәйкестігін растай отырып,
«6D020200- Халықаралық қатынастар» мамандығы бойынша философия
докторы (PhD) дәрежесін алу үшін лайық деп санаймын.

Ресми ғылыми кеңесші,
Абылай хан атындағы
Қазақ халықаралық қатынастар және
әлем тілдері университеті,
т.ғ.д., профессор

Шайморданова З.Д.